

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی،

اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران»

مقدمه

در بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه کشور،^۱ نهاد ریاست جمهوری (معاونت امور زنان) مکلف شده است تا نسبت به تهیه و اجرای کامل طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار طبق قوانین و مصوبات شورای اجتماعی با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایر نهادهای ذی ربط تا پایان اجرای قانون برنامه اقدام کند. در ادامه آمده است که این طرح بایستی به تأیید هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. لایحه حاضر با این توجیه که تأیید طرح در هیئت وزیران و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی فرایندی زمان بر است و عملاً اجرای این حکم را با وقفه و مشکل مواجه می‌سازد، خواهان حذف عبارت «تأیید در هیئت وزیران و تصویب در مجلس شورای اسلامی» از متن این بند از قانون شده است.

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۳۱

شماره چاپ:

۱۵۲۴

بررسی لایحه

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۶/۳۰

۱. با توجه به اهمیت و ضرورت کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه در حوزه مسائل خانواده (زنان سرپرست خانوار) قانونگذار در قانون برنامه ششم توسعه، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری را مکلف به تدوین و اجرای طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار نموده است. متأسفانه پس از گذشت نزدیک به ۳۲ ماه از زمان تصویب قانون، اکنون دولت تقاضای اعطای اختیار هیئت وزیران و قانونگذار به معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در زمینه تهیه و اجرای طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار را داده است. اکنون این سؤال مطرح می‌شود که معاونت مذکور در طول ۳۲ ماه گذشته در رابطه با تهیه طرح مذکور چه اقداماتی انجام داده است که اکنون دولت در تلاش برای حذف نقش هیئت وزیران و مجلس شورای اسلامی با هدف کوتاه کردن زمان انجام کار در این زمینه شده است.

معاونت پژوهش‌های
اجتماعی - فرهنگی
دفتر مطالعات اجتماعی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۶۷۰۶

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۸/۲۰

۲. روند بررسی‌ها نشان از آن دارد که تقریباً ۱۵ ماه پس از گذشت قانون برنامه ششم توسعه مقررهای بنا به پیشنهاد معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده در اجرای بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه ششم در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۲/۲۹ هیئت وزیران به شماره ۲۵۰۷۰/ت ۵۵۴۵۶ هـ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۰۱ به تصویب می‌رسد، یعنی در روزی که این لایحه نیز در هیئت وزیران به تصویب رسیده است. بند «۱» مصوبه مذکور، معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری را موظف کرده است طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار را

۱. بند «ت» - حمایت از زنان سرپرست خانوار: تهیه و اجرای کامل طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار طبق قوانین و مصوبات شورای اجتماعی تا پایان اجرای قانون برنامه توسط ریاست جمهوری (معاونت امور زنان) با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایر نهادهای ذی ربط و تأیید برنامه مذکور در هیئت وزیران و تصویب در مجلس شورای اسلامی و نظارت بر اجرایی شدن آن.

تهیه و برای اجرا به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ و بر اجرای آن نظارت نماید. این بند تقریباً مطابق با متن قانون است و تکلیفی را که قانونگذار برعهده معاونت امور زنان ریاست‌جمهوری گذارده است را مجدداً تکلیف کرده است با این تفاوت که سایر نهادهای ذی‌ربط که باید در این طرح مشارکت و همکاری داشته باشند را مشخص کرده است.

۳. تصویب لایحه موجب می‌شود طرح و برنامه‌ای که مجلس شورای اسلامی تأیید ابعاد و محتوای آن را در شأن قانون تشخیص داده، به طرح و برنامه‌ای در سطحی پایین‌تر از هیئت وزیران تنزل یابد. طبیعتاً مجلس شورای اسلامی در زمینه این طرح و برنامه نقطه‌نظرات، دیدگاه‌ها و ملاحظاتی را مورد نظر داشته است و تصویب این لایحه عملاً نیل به این اهداف و ملاحظات را از مجلس شورای اسلامی سلب می‌کند.

۴. به‌لحاظ حقوقی نیز لایحه پیشنهادی با اشکالاتی به شرح زیر مواجه است:

- اگر طرح جامع توانمندسازی زنان دارای ماهیت تقنینی دانسته شود که متن فعلی، مؤید این برداشت است؛ حذف تصویب مجلس شورای اسلامی و تبعاً واگذاری تصویب آن به هر مرجع دیگری، می‌تواند تفویض قانونگذاری تلقی شده و مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی باشد.

- اگر طرح یادشده دارای ماهیت آیین‌نامه‌ای قلمداد شود، تجویز تصویب آن در مرجعی دیگر (معاونت زنان و خانواده ریاست‌جمهوری)، مغایر اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی خواهد بود.

- ذکر این نکته لازم است که «تصویب این لایحه به‌دلیل اصلاح قانون برنامه، نیازمند رأی دوسوم نمایندگان مجلس شورای اسلامی است».

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با استناد به بررسی صورت گرفته درخصوص لایحه ارائه شده و نظر به اهمیت موضوع زنان سرپرست خانوار و تسریع در روند رسیدگی به مسائل و مشکلات آنان، به حداقل رساندن فرایند تهیه و اجرای طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار ضروری است. لکن بررسی روند اقدامات صورت گرفته در اجرای بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه نشان می‌دهد که از فرصت‌ها به‌طور مناسب استفاده نشده و ۲۷ ماه پس از تصویب قانون، متنی به تصویب هیئت وزیران رسیده است که دربرگیرنده هیچ یک از ابعاد مورد نظر قانون برنامه ششم نمی‌باشد و فقط به تعیین دستگاه‌های همکار بسنده شده است. از طرفی در صورت پذیرش پیشنهاد حذف روال پیش‌بینی شده برای طرح جامع توانمندسازی زنان در بند «ت» ماده (۸۰)، مرجع تصویب طرح مذکور با ابهام روبه‌رو می‌شود و می‌تواند مغایر با اصول هشتادوپنجم و یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی تفسیر شود. به‌علاوه تصویب آن به‌مثابه اصلاح قانون برنامه بوده و نیازمند آرای دوسوم نمایندگان مجلس است. با توجه به اشکالات وارده، اختصاص اعتبارات به این طرح (موضوع بند «۲» تصویب‌نامه شماره /ت ۵۵۴۵۶ هـ مورخ ۱۳۹۸/۳/۱ هیئت وزیران) در بودجه سالیانه تا مادامی که مطابق روال مندرج در قانون به تصویب نرسد نیز محل اشکال خواهد بود. بنابراین کلیات لایحه از حیث کارشناسی قابل دفاع نمی‌باشد.